

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ LETTER TO THE EDITOR

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2011, 28(5):711–712
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2011, 28(5):711–712

«Ανοσολογία χθες-σήμερα-αύριο»

Στο πρόσφατο τεύχος του περιοδικού σας δημοσιεύτηκε το εξαιρετικό κατά τα άλλα άρθρο της κυρίας Οικονομίδου, με τίτλο «Ανοσολογία χθες-σήμερα-αύριο». Το άρθρο αφορά σε μια σύντομη αναδρομή στην εξέλιξη της Ανοσολογίας,¹ στο οποίο όμως αναγράφεται μια ανακρίβεια, ότι ο Jenner ήταν ο εισηγητής του εμβολίου κατά της ευλογιάς: «*Η σύγχρονη έννοια της ανοσίας αρχίζει να γίνεται αντιληπτή όταν το 1798 ο Jenner ανέπτυξε για πρώτη φορά το εμβόλιο κατά της ευλογιάς*».

Όμως, τα βιβλιογραφικά δεδομένα δείχνουν ότι η πρώτη εφαρμογή του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς ανήκει στους Έλληνες ιατρούς, τον εκ Χίου Εμμανουήλ Τιμόνη (1669–1720) και τον εκ Κεφαλληνίας Ιάκωβο Πυλαρινό (1659–1718), οι οποίοι είχαν σπουδάσει Ιατρική στην Πάδοβα της Ιταλίας και τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς στην Κωνσταντινούπολη δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά το 1714 στο σημαντικό τότε αγγλικό περιοδικό *Philosophical Transactions*.^{2,3}

Έκτοτε, η εν λόγω μέθοδος εμβολιασμού των Τιμόνη και Πυλαρινού, η οποία συνίστατο στην εισαγωγή μετά το σκαριφισμό του υγρού από φλύκταινες παιδιών που νοσούσαν από ευλογιά, γι' αυτό και ονομάστηκε ο εμβολιασμός τους «ευλογιασμός, variolation», διαδόθηκε καθ' όλο το 18ο αιώνα στην Ευρώπη και στην Αμερική. Μάλιστα, οι εργασίες τους αυτές είχαν αναδημοσιευτεί στη Βοστώνη το 1721.⁴

Τονίζεται ότι ο Ed. Jenner δεν εφηύρε τον εμβολιασμό, αλλά απλά και μόνο τροποποίησε μετά από 80 έτη, το 1798, τη μέθοδο του εμβολιασμού των Τιμόνη και Πυλαρινού, λαμβάνοντας το προς εμβολιασμό υγρό όχι από τις φλύκταινες νοσούντων παιδιών, αλλά από τις φλύκταινες νοσούντων αγελάδων, γεγονός το οποίο αποτέλεσε τη γνωστή μέθοδο του «δαμαλισμού», με καλύτερα αποτελέσματα.

Προστίθεται επί πλέον ότι στο βιβλίο του Jeremy Norman *"Morton's medical bibliography"*⁵ τονίζεται ότι ο Πυλαρινός θεωρείται ως ο πρώτος ανοσολόγος, επειδή το

1701 είχε αρχίσει να εφαρμόζει στην Κωνσταντινούπολη τον εμβολιασμό για την προστασία από την ευλογιά: "He is accredited with the «medical» discovery of variolation, and thus is the first immunologist".

Προκειμένου να μην καλυφθεί τώρα ο πολύτιμος χώρος του περιοδικού σας, σε άρθρο⁶ μας έχουν καταχωρηθεί περισσότερα στοιχεία για την πρώτη αυτή επιστημονική εφεύρεση και εφαρμογή του εμβολιασμού από τους Τιμόνη και Πυλαρινό, για εκείνον ο οποίος θέλει να ενημερωθεί.

Τέλος, θα πρέπει πλέον να καταστεί γνωστή, ιδιαίτερα στους ιατρούς μας, η εν λόγω σημαντική συμβολή των Ελλήνων ιατρών Τιμόνη και Πυλαρινού στην εισαγωγή για πρώτη φορά της επιστημονικής εφαρμογής του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς και να μην επαναλαμβάνεται η ατεκμηρίωτη άποψη ότι ο Edward Jenner εισήγαγε τον εμβολιασμό στην Ιατρική, ο οποίος απλά τροποποίησε τη μέθοδο τους 80 χρόνια αργότερα.

Δ. Καραμπερόπουλος

Ελληνική Εταιρεία Ιστορίας της Παιδιατρικής

ABSTRACT

Immunology: Past, present and future

D. KARAMPEROPOULOS

Hellenic Association of Pediatric History, Athens, Greece

Archives of Hellenic Medicine 2011, 28(5):711–712

Βιβλιογραφία

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ Ι. Η Ανοσολογία χθες-σήμερα-αύριο. Μια σύντομη αναδρομή στην εξέλιξη της Ανοσολογίας. *Αρχ Ελλ Ιατρ* 2011, 28:403–414
2. TIMONIUS E. An account or history of the procuring the small-pox by incision or inoculation as it has for some time been practiced at Constantinople, *Philosophical Transaction*, 1714–1716, 29:72–82. Reprint by permission of The Royal Society of London, Johnson Peprint Corporation, Kraus Reprint Corporation, New York

3. PYLARINUS J. Nova et tuta Variolas excitandi per transplantationem, nuper inventa et in usum tracta, *Philosophical Transaction*, 1714–1716, 29:393–399. Μάλιστα, το κείμενο του Πυλαρινού εκδόθηκε και ιδιαίτερα στη Βενετία το 1715
4. BOYLSTON Z (ed). *Some account of what is said of inoculating or transplanting the small pox. By the learned D. Emmanuel Timonius and Jacobus Pylarinus. With some remarks thereon. To which are added, a few quaeries in answer to the scruples of many about the lawfulness of this method.* Sold by S. Gerish, at his shop in Corn-Hill, Boston, 1721
5. NORMAN JM (ed). *Morton's medical bibliography.* 5th ed. Scolar Press, England, 1991:838
6. ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Δ. Η πρώτη επιστημονική εφαρμογή του εμβολιασμού από τους Έλληνες ιατρούς Εμμ. Τιμόνη και Ιακ. Πυλαρινό (αρχές 18ου αιώνα). *Δελτίο Α΄ Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών*, 2006, 53:347–351. Επιπλέον, με προσθήκη εικόνων σε ανάτυπο, σε αρχείο .pdf (διαθέσιμο: www.karaberopoulos.gr/karaberopoulos/pdf/emvoliasmos.pdf)

Corresponding author:

D. Karamperopoulos, 3 Miltiadou street, GR-145 62 Kifisia, Greece
e-mail: karamber@otenet.gr

.....